

РЕЦЕНЗІЯ
на дисертацію *Горечої Марти Юрїївни*
**“ ІМУННІ ПРЕДИКТОРИ ДІАБЕТИЧНОЇ РЕТИНОПАТІЇ НА ТЛІ
МЕТАБОЛІЧНОГО СИНДРОМУ”,**
на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 222
«Медицина» (галузь знань 22 Охорона здоров'я)

Актуальність обраної теми дисертації.

За даними міжнародної статистики, кожен третій дорослий і кожна восьмадитина у світі мають надлишкову масу тіла. Не є виключенням щодо цієї проблеми й Україна. Перебіг захворювань за наявності ожиріння/надлишкової маси тіла має свої особливості, спричинені низкою їх патофізіологічних впливів, тому вивчення таких взаємозв'язків є актуальним та доцільним, оскільки багато питань щодо патогенетичних механізмів коморбідної патології на сьогоднішній день не вирішені, а результати лікування та профілактики серед таких пацієнтів залишаються недостатньо ефективними. МС має причино-наслідковий зв'язок та асоціацію з іншими частими захворюваннями (гіпертонічна хвороба, ожиріння, цукровий діабет та ін.).

Актуальність напрямку, вибраного для дослідження не викликає сумнівів, оскільки світова статистика останніх років свідчить про стрімкий ріст захворюваності на цукровий діабет серед населення. У зв'язку із цим, діабетична ретинопатія, основне ускладнення цукрового діабету з боку органу зору, займає одне з провідних місць серед відомих причин зниження зору та сліпоти, а число випадків втрати зору в результаті цього ускладнення зберігає стійку тенденцію до постійного зростання. Але найбільш значною та розповсюдженою причиною зниження зору при цукровому діабеті є патологія сітківки (діабетична ретинопатія).

Тому актуальним є вивчення імунних предикторів з метою своєчасної діагностики, попередження ускладнень та профілактики розвитку цього захворювання.

Автор, виділяючи низку невирішених питань, ставить перед собою мету – з'ясувати особливості обміну ліпідів, вуглеводів, гормональних змін, імунної дисфункції, активності маркерів запалення та цитокінового статусу у

пацієтів з діабетичною ретинопатією на тлі метаболічного синдрому.

Вірогідність наукових положень і висновків дисертаційної роботи визначається достатньою кількістю та якістю репрезентованого матеріалу. У дисертаційній роботі використовувались: біохімічні, імуноферментні, імунологічні, статистичні.

На основі проведеного комплексного дослідження вперше встановлено, що для імунного статусу хворих на діабетичну ретинопатію є характерними більш виражені зміни клітинного імунітету у інсулінозалежних хворих - активація неспецифічної кілерної ланки імунітету, супресорного потенціалу та гуморального імунітету, ніж у інсулінонезалежних хворих. Отримані результати дозволяють проводити патогенетичну корекцію діабетичної ретинопатії з урахуванням імунного дисбалансу.

У інсулінозалежних хворих на діабетичну ретинопатію із метаболічним синдромом спостерігається значне зростання рівнів досліджуваних прозапальних інтерлейкінів. Наявність метаболічного синдрому у таких хворих призводить до посилення запальних процесів, через що спостерігається посилений синтез прозапальної групи інтерлейкінів та переважання гострого запального процесу в даній групі хворих на ДР. У інсулінонезалежних хворих на діабетичну ретинопатію на тлі метаболічного синдрому зниження співвідношення гострофазного маркера та прозапального чинника свідчить про переважання хронічного запального процесу в даній групі хворих на ДР.

Отже, аналіз співвідношень показників свідчать про переважаючу активацію специфічної ланки гуморального імунітету та вказують на хронізацію процесу, в групі інсулінонезалежних пацієнтів виражена активація гуморального захисту на слизових, а також переважну активацію ранніх гуморальних імунних механізмів. Отримані дані свідчать про більш виражені зміни показників специфічного гуморального імунітету – імуноглобулінів у хворих на діабетичну ретинопатію, порівняно з показником системного запалення – СРП.

Для хворих на ДР із інсуліновою залежністю характерним є зростання рівнів лептину, глюкози крові, глікозильованого гемоглобіну, знижений вміст

C-пептиду та наявність гострого запального процесу. Для хворих на ДР без інсулінової залежності характерним є зростання рівнів лептину (вірогідно у жінок цієї групи), глюкози крові, глікозильованого гемоглобіну, знижений вміст C-пептиду та переважання хронічного запального процесу.

У інсулінозалежних хворих на діабетичну ретинопатію виражене підвищення рівня триацилгліцеролів, загального холестеролу, холестеролу ліпопротеїдів низької щільності, коефіцієнту атерогенності порівняно з контрольною групою, що вказує на дисліпідемію. У інсулінозалежних хворих на діабетичну ретинопатію більш виражене підвищення рівня триацилгліцеролів у порівнянні із інсулінонезалежними хворими, що вказує на дисліпідемію.

При аналізі кореляційних зв'язків досліджуваних показників інсулінозалежних пацієнтів виявлено багаточислені зв'язки: 13 вірогідних сильних позитивних і 9 вірогідних сильних негативних кореляційних зв'язків. При аналізі кореляційних зв'язків досліджуваних показників інсулінонезалежних пацієнтів виявлено багаточислені зв'язки: 22 вірогідних сильних позитивних і 17 вірогідних сильних негативних кореляційних зв'язків.

Практичне значення одержаних результатів.

Результати проведених досліджень розширюють існуючі уявлення про патогенез розвитку діабетичної ретинопатії, поєднаної з метаболічним синдромом та виявлення патогенетичної ролі клітинного та гуморального імунітету, неспецифічної ланки, що дозволить покращити діагностику захворювання та попередити виникнення ускладнень, сприятиме розробці профілактичних засобів та методичних рекомендацій. Результати дослідження впроваджені в навчальний процес на кафедрі патологічної фізіології, кафедрі клінічної лабораторної діагностики ФПДО Львівського національного медичного університету імені Д. Галицького, кафедрі функціональної та лабораторної діагностики Тернопільського національного медичного університету імені І. Я. Горбачевського, що підтверджено актами впровадження.

Повнота викладення матеріалів дослідження в опублікованих

роботах.

За темою дисертації опубліковано 7 наукових праць, з них 2 – у фахових виданнях рекомендованих ДАК України, 2 – у наукометричних базах Scopus та 3 – у матеріалах наукових конференцій.

Дисертаційна робота виконана на 162 сторінках комп'ютерного тексту (основний обсяг становить 110 сторінок), містить вступ, 5 розділів, висновки, список використаних джерел (всього 267 бібліографічних описів), додатки.

Робота ілюстрована 22 таблицями, 10 малюнками. Висновки обґрунтовані і вірогідні.

Ступінь обґрунтованості та вірогідності наукових положень, висновків і рекомендацій, які викладені у дисертаційній роботі.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і практичних рекомендацій підтверджується застосуванням статистичних методів дослідження. Розроблені та викладені у дисертації наукові положення, висновки та рекомендації є вірогідними та мають високий рівень обґрунтованості. Це підтверджується глибоким, аргументованим аналізом праць вітчизняних та іноземних дослідників, а також науковими дослідженнями, виконаними авторкою при вирішенні завдань, які поставлені в роботі. Результати дослідження та наукові положення дисертації належно представлені в публікаціях у фахових виданнях.

Зауваження і пропозиції

Слід відмітити, що недоліків щодо результатів дисертаційної роботи не виявлено, незначні зауваження щодо оформлення дисертації.

В процесі ознайомлення з роботою виникло запитання, на яке хочу почути відповідь:

- 1) Який з імунних механізмів на Вашу думку має найбільше значення в патогенезі виникнення діабетичної ретинопатії?

При аналізі даної роботи слід зазначити, що вона є закінченою самостійною науково-дослідною роботою, яка вирішує актуальне наукове завдання щодо поглиблення розуміння патогенезу діабетичної ретинопатії,

поєднаної з метаболічним синдромом та виявлення патогенетичної ролі клітинного та гуморального імунітету.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Горечої Марти Юріївни на тему: «Імунні предиктори діабетичної ретинопатії на тлі метаболічного синдрому» оформлена згідно з вимогами до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 р № 40. За актуальністю, науковою новизною отриманих результатів, методичним рівнем, теоретичним і практичним значенням, обсягом виконаних досліджень дисертація відповідає вимогам, передбаченим пунктами 6-8 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44, які висуваються до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії, а її авторка Гореча Марта Юріївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Рецензент,
доцент кафедри клінічної лабораторної
діагностики ФПДО Львівського
національного медичного університету
імені Данила Галицького, к. мед. н., доцент

А.С.Кость

23.10.2023

Підпис

Засвідчую

Провідний фахівець
відділу кадрів
ЛМНУ ім. Данила Галицького